

TRITON

Pacientka
doktora **Ká**

Ludmila Romportlová

TRITON

**PACIENTKA
DOKTORA KÁ**

Ludmila Romportlová

TRITON

Pacientka
doktora **Ká**

Ludmila Romportlová

Ludmila Romportlová
PACIENTKA DOKTORA KÁ

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována,
rozmnožována ani jinak šířena bez písemného souhlasu
vydavatele.

© Ludmila Romportlová, 2006
Cover © Renata Ryšlavá, 2006
© TRITON, 2006

Vydalo Nakladatelství TRITON,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,
www.triton-books.cz

ISBN 80-7254-745-3

▪ PACIENTKA DOKTORA KÁ ▪

Nikdy jsem si nepsal deník. Pokus o zpětné zachycení někdy čerstvých, jindy zasutých událostí považuji za stylizaci, která zhusta neodpovídá pravdě. Mám chvíle, kdy mé druhé nemedicínské „já“ mne vyzve k jízdě po krkolomné dráze, jejíž konec neumím odhadnout. Ten nemedicínský druhý mě přinutil složit nesoustavné poznámky, popsané osmerky papíru a úryvky z několika dopisů ve zvláštní chorobopis, příběh o Daniele.

Netušil jsem, na jak tenký led se vydávám. Odborná pojednání píši rád. Každé zveřejnění mého „případu“ má strohý řád. Naučil jsem se vnímat podivné a smutné osudy svých klientů věcně a neemotivně. Rád přemýšlím o terapii, v každé publikaci je pro mne potěšením závěrečná diskuse. Myslím si, že jsem k sobě přiměřeně kritický. Spokojený jsem tehdy, když se ve mně něco náhle odloupne a řekne: seš dobrej! Psaní závěrů každého odborného textu je tázáním, zda se to něco uvnitř ozve.

Napsat příběh, opírající se o zkušenosti z mé psychiatrické praxe, to je úplně jiné tázání. Trochu se děsím nepřeborného množství způsobů možného vyjádření. Kdesi jsem si přečetl, že příběh i báseň se tvoří ze slov,

ne z emocí. Také vím, že sled událostí je třeba sešít studenou jehlou. Už za studentských let jsem s velkou vášní pracoval v pokusné laboratoři. Má zvědavost a touha experimentovat vedly i k napsání bolavého chorobopisu Daniely.

Nevěděl jsem o ní zhola nic. Chvilku postávala ve dveřích ordinace. Už dlouho se snažím, aby místo setkávání s klienty – tak teď říkáme psychiatrickým pacientům – bylo neutrálním polopřívětivým prostorem, kde se může odehrát cokoliv.

Byla únorová mrazivá zima. Už si nepamatuji, zda odložila zimní kabát, který přísně splýval z útlých ramen a dokonale bránil odhadnout třeba jen kousek ženské postavy. Usedla proti mně v černé huňaté čepici. Přinášela si s ní svůj smutek a manifestovala tak odhodlání trvale jitřit svou ránu a bránit jejímu zacelení. Pochopil jsem, že naše setkání dlouho nebudou dialogem. Spíš jsem se připravoval na dlouhá mlčení.

Anamnézu mi pomohla sepsat má profesionální přítelkyně, která Danielu znala od dětství. Na její doporučení jsem Danielu přijal mezi klienty. Dosud schovávám blok s řadou poznámek. Jako dítě ještě v kočárku vykřikovala – já ti nařežu! V holčičím období nebrala

vážně ani sebe ani okolní svět. Jednou si polepila obě nahé nohy žvýkačkami a vzdorovitě a se zafatými zuby přetrpěla u nádražní pumpy marné babiččiny pokusy dát nohám opět normální vzhled. Kdysi na ni žalovali, že posadila před sebe na sánky bratříčka a prudce jimi vrážela do prkenné ohrady s reklamami.

Po půlročním terapeutickém tápání mi byl svěřen k nahlédnutí deník, který si psala jako patnáctiletá kvartánka. Jako by mi chtěla ulehčit sepsání anamnézy od samého začátku. Když mi svazek v plátěných deskách podávala, věděl jsem, že by neuměl dost vděčně zareagovat ani velmi zkušený psychiatr.

Začal jsem číst. Zdálo se mi, že psaní deníku nahrazovalo dospívající Daniele bytost, která rozumí i tehdy, když okolní svět je zmatený.

14. března 1939

Dnes padal hustě sníh. Uskutečnily jsme s Věrkou dávno připravovaný plán. Koupily jsme paní profesorce Oldřišce kytičku fialek. Byla potvůrka dost drahá, ale co bychom pro Oldřišku neudělaly! Deníčku, to ti ještě dopodrobna vysvětlím, jak to s těma fialkama bylo. Když jsem šla do tělocvičny, právě z Vídně hlásili, že se Slovensko od nás odtrhlo a je samostatné. Jsou to hlupáci, ti Slováci. Myslí si, kdoví jak nám uškodí a zatím si uškodili sami sobě. To mě víc zajímá naše příhoda s fialkama. Usmyslely jsme si (všechna čest, byl

to můj návrh), že jí je nepozorovaně dáme do kabinetu. Pak bylo všechno jinak. Oldřiška šla na vlak. Musely jsme s fialkami za ní. Míla poradila, abychom jí ty fialky daly v tunelu na klín a honem se ztratily. Božský nápad! Oldřiška naštěstí nastoupila do toho samého vagónu co my. Byly jsme s Věrkou horečně napjaty. Mluvily jsme rozčilením hrozně hlasitě. Celá vlaková chodba věděla, co zamýšlíme, a moc se bavila. Já řekla Věrce, že to musela i Oldřiška slyšet, Krindy, Věrko, zalez, dyť je tě vidět! Tu nohu ještě ... A už jsme byly blízko tunelu, už i v něm. Řvu na plné kolo: Jéžíšmarjá, Věrko, hoď to už, než se ti to rozsype! A Věrka mistrnou rukou hodila kytičku k Oldřišce. Jéžkovy voči, vona to hodí na zem – Věrka popadla fialky a dala je ve tmě Oldřišce přímo do ruky. Vlak právě vyjel z tunelu. Když zastavil, vystupovaly s Oldřiškou báby a něco jí říkaly. Oldřiška se smála a když jsme se pak podívaly oknem, nesla v ruce naši fialovou kytičku a mávala nám s ní. Vivat, vivat, Oldřiška má fialky a ví, že jsou od nás –

15. března 1939

Ach deníčku, kdybys věděl, co se dnes stalo! Celá naše republika je připojena k Německu. Dnes v noci oznámil ministr zahraničních věcí čsl. vládě rozhovor, který měl říšský kancléř Hitler s naším panem prezidentem dr. Emilem Háchou. Sdělil, že jiné pomoci nebylo, než odstoupit naše území Německu.

Ráno jsem se připravovala do školy a tu na mě maminka volala: Dnes nechod do školy, už je tu německé vojsko! Zděšeně jsem se podívala z okna. Venku chumelilo a všude bylo tak ticho, tak ošklivě zlověstné ticho jako po pohřbu. A v rádiu samé takové zlé zprávy: Dnes o šesté hodině ráno vstoupilo německé vojsko na celé území našeho státu ... – Nabádání ke klidu, k rozvaze. Jak strašně ráda bych chtěla být teď ve škole, ačkoliv opravujeme matickou kónu. I tu největší kouli bych snesla, jen kdybych mohla chodit zase do té naší boudy. Napadlo mě, že ty fialky, jak jsme včera daly Oldřišce, nedaly-li jsme jí je na rozloučenou?

V rádiu hlásí pořád takové strašné zprávy. V naší boudě jsou už říšští vojáci a na náměstí děla a u boudy také. Říkala to Miluška, která dnes jela do školy, Oldřiška prý moc plakala.

21. březen 1939

Tohle píšu na okně v šatně. Je tu pekelná zima. V boudě jsou vojáci. Jsou v tělocvičně, a proto dnes máme tělocvik ve třídě. Na náměstí je vlajka s hákovým křížem, ale s těmi vojáky je legrace. Nemohou se dorozumět s paní školníkovou, co chtějí, tak jí to překládáme. Naše znalosti němčiny přece uplatníme. Já jsem se tuhle zeptala jednoho vojáka: Bitte, wie lange werden sie da bleiben? Jsou docela hodní a chovají školníkovy děti. Ale jinak vchod do boudy hlídají pořád. Ráno na

hřišti cvičejí a moc srandovní je jejich pochod. Zdvíhají nohy až k bradě. Maso krájejí na našich rýsovacích prknech, která nám docela klidně sebrali a rysy utrhli, nestydové!

Už zcela zralého ražení byly trefné říkanky, které si nezadaly s rozhláskem pana Basse v Lidových novinách. Od Daniely jsem věděl, že v červnu ve dvaadvacátém v čase heydrichiády hlídal vchod do její Odborné školy pro ženská povolání říšský voják s puškou. Zcela nepochopitelně v jedné ze tříd probíhala módní přehlídka „modelů“ vytvořených žákyněmi. Svými verši ji uváděla Daniela. Neodolal jsem, abych dívčí veršování z krvavě smutných časů nezaložil do své dokumentace.

Čtverce, kostky, obdélníky
černožluté háky kliky –
posouzení je tu hravé,
ty šaty jsou zajímavé

A zde jeden výstřih smělý,
že jsme se až uzarděly.
Ke kráse mu stačí důvod,
že má veskrz módní původ

Černé šaty v černém pásku –
snad nežehlí marnou lásku?
Na to není dnešní doba!
Tetiččina je to róba

Šaty pěkné střihem, tvarem
jejich zeleň dýchá jarem.
Koza jednou se vší slávou
jistě si je splete s trávou

Jak baletka když v tanci víří
poletuje sukně s úctyhodnou šříí.
Rozevlátým hlasem světu hlásá:
Širokánská sukně, to je pane krása!

Pan ředitel musel mít z veršování radost. Nemohl mu
ji zkazit ani německý voják přede dveřmi.

V srpnu v pětáctýřicátém Daniele diagnostikovali
těžké onemocnění páteře. Lékař utrousil jen tak mi-
mochodem: Holka, to si poležíš –

Dlouhá nemoc zostřila její vidění. Všechno bylo na-
jednou jiné. Zpřeházené. Dostala od tatínka tlustou
vázanou knihu s monogramem. Mohla navázat na
své dětské deníkové psaní a čisté stránky vyplňovala
pozorováním všeho kolem. Sestřiček, lékařů, pacientů.